ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного факультету

І.С. Бондаренко

31 серпня 2026 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВСТУП ДО СЛОВ'ЯНСЬКОГО МОВОЗНАВСТВА

підготовки бакалавра

денної форми здобуття освіти

за спеціальністю **В11 Філологія**

спеціалізації **В11.01 Українська мова та література**

галузі знань **В Культура, мистецтво та гуманітарні науки**

ВИКЛАДАЧ ІЛЬЧЕНКО І.І., кандидат філологічних наук, доцент

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри української мови

Протокол № 1 від "19" серпня 2026 р.
Завідувач кафедри української мови

Р. О. Христіанінова

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

Н. В. Горбач

2026

Зв`язок з викладачем (викладачами):
E-mail: irynailchenko2017@gmail.com
Сезн ЗНУ повідомлення: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=18474
Телефон: 0672707926, 0662084288,
Інші засоби зв'язку: *Viber*
Кафедра української мови (2 навчальний корпус, ауд. 237)

1. Опис навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Вступ до слов'янського мовознавства» є підготовка студентів-бакалаврів до вивчення основних філологічних курсів, ознайомлення з актуальними проблемами сучасної славістики. Курс передбачає вивчення спорідненості слов'янських мов, питання формування окремих слов'янських етносів, характерних рис матеріальної та духовної культури слов'ян. У курсі подається загальний огляд наукових теорій про прабатьківщину слов'ян та надається увага історії слов'янської філології як науки в рамках слов'янознавства. Курс покликаний підготувати до більш поглибленого вивчення однієї із слов'янських мов, літератури і культури відповідної країни.

Вступ до слов'янського мовознавства ОК 7 базується на дисциплінах ОК 10 Вступ до мовознавства, ОК 12 Старослов'янська мова. Здобуті після вивчення дисципліни знання, уміння і навички необхідні для вивчення дисциплін ОК 13 Історична граматика української мови, ОК 15 Сучасна українська мова.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	**денна форма здобуття освіти**	**заочна форма здобуття освіти**
1	*2*	*3*
Статус дисципліни	**Обов'язкова**	
Семестр	2 -й	-й
Кількість кредитів ECTS	**3**	
Кількість годин	90 год.	
Лекційні заняття	16 год.	год.
Практичні заняття	14 год.	год.
Самостійна робота	60 год.	год.
Консультації	**дистанційно**	
Вид підсумкового семестрового контролю:	**екзамен**	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=18474	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
1	*2*	*3*
ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики) у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. **ЗК-6** Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. **ЗК-10** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. **ЗК-13** Здатність проведення досліджень на належному рівні. **СК-1** Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ. **СК-2** Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні. **СК-3** Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії української мови.	Пояснювально-ілюстративний (інтерактивна лекція, лекція з мультимедійною презентацією; проблемна лекція); частково-пошуковий (бесіда); репродуктивний (робота з навчально-методичною літературою); інтерактивні (рольові ігри, тренінгові вправи).	Поточні контрольні заходи: виконання самостійних, контрольних та тестових завдань системі Moodle, підготовка презентацій, виступи на практичних заняттях, виконання практичних завдань, тести, індивідуальні завдання. Підсумкові контрольні заходи: екзамен.

СК-7 Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації тексту українською мовою. **СК-8** Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань. **ПРН 2** Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати. **ПРН 5** Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо. **ПРН 7** Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів. **ПРН 8** Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію української мови і літератури, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності. **ПРН 16** Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності. **ПРН 23** Вирішувати професійні завдання		

різних рівнів складності з використанням міжпредметних зв'язків.		

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вступ. Слов'янська філологія як складова слов'янознавства.

ТЕМА 1. **Предмет, мета, завдання дисципліни** Зміст курсу «Вступ до слов'янського мовознавства» в системі філологічних наук. Слов'янська філологія як галузь філологічних знань і компонент славістики. Актуальні проблеми слов'янського мовознавства. Зв'язки слов'янської філології з іншими науками.

ТЕМА 2. **Історія слов'янської філології**. Передумови зародження слов'янознавства. Значення наукових праць Й. Добровського (1753– 1859), П. Шафарика (1795–1861) у формуванні слов'янської філології як науки. Організація кафедр історії та літератур слов'янських наріч в університетах у XIX ст. Перші славісти: Й. Бодянський (1808–1877), П. Прейс (1810– 1846), І. Срезневський (1812–1880), В. Григорович (1815–1876). Славістика у західних і південних слов'ян. Видатні філологи-славісти XIX ст. – поч. XX ст. Становлення східнослов'янської, західнослов'янської та південнослов'янської філології. Розвиток славістики в Україні та її головні центри у XIX ст.: Київський університет (М. Максимович, М. Костомаров), Харківський університет (П. Гулак-Артемовський, І. Срезневський), Одеський Рішельєвський ліцей, Одеське товариство історії та старожитностей, Львівський університет. Зарубіжні мандрівки слов'янськими землями Й. Бодянського, П. Прейса, І. Срезневського, В. Григоровича. Наукова діяльність видатного славіста, професора Харківського університету О. Потебні (праці «Думка і мова» (1862).

Змістовий модуль 2 Слов'янські народи та слов'янські мови

ТЕМА 3. **Слов'янські народи, мікроетноси та їхні мови в сучасному світі** Східнослов'янські народи (українці, росіяни, білоруси), західнослов'янські (поляки, чехи, словаки), південнослов'янські (болгари, македонці, серби, хорвати, словенці), народності (лужицькі серби, боснійці, чорногорці) та етнічні групи (кашуби, русини). Чисельність і географічне розташування слов'ян. Релігія у слов'ян (християнство, територіальні та етнічні сфери православ'я, католицизм і протестантство; іслам у південних слов'ян). Слов'янські держави у XXI ст. Слов'янські мови, їхня генетична спорідненість. Класифікація слов'янських мов, поширених у Центральній і Східній Європі (поділ на дві та три групи).

Змістовий модуль 3. Витоки слов'янської писемності.

ТЕМА 4. Виникнення писемності та книгодрукування у слов'ян. Передумови виникнення писемності. Питання про існування письма у слов'ян до прийняття християнства. Трактат Храбра «Про письмена» («О писменехъ черноризца Храбра»). Роль християнізації слов'ян у виникненні старослов'янської писемності. Діяльність братів Костянтина Філософа (Кирила) і Мефодія та їх учнів у Моравії, Паннонії, Болгарії. Прийняття християнства та поширення старослов'янської писемності у східних слов'ян. Дві слов'янські абетки – глаголиця та кирилиця. Пам'ятки слов'янської писемності. Кириличні першодруки та їх значення для зміцнення міжслов'янських літературних зв'язків. Перші слов'янські глаголичні друки. Інкунабули та палеотипи у слов'ян. Історія українського алфавіту. Кириличні алфавіти білоруської, болгарської, македонської, сербської мов. Поширення у слов'ян латинського алфавіту та його модифікації.

ТЕМА 5. Теорії прабатьківщини слов'ян Значення історичних, археологічних і лінгвістичних даних в обґрунтуванні теорії слов'янської прабатьківщини. Археологічні

свідчення про слов'ян. Писемні згадки давніх істориків про слов'ян у античних і східних авторів. Слов'яни у І тисячолітті н. е. «Повість врем'яних літ» про прабатьківщину слов'ян. Міграційна, автохтонна та синтетична теорії слов'янської прабатьківщини.

ТЕМА 6. Мовні контакти слов'ян з іншими народами. Зв'язки давніх слов'ян із сусідніми народами та їх відображення в мовному фонді слов'янських мов (свідчення ономастики, етимології, лексичні запозичення). Слов'яно-балтійські, слов'яно-іранські, слов'яно-кельтські, слов'яно-германські контакти. Зв'язки слов'ян із греками, романомовним світом, слов'яни і тюрки, слов'яни та угорці.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття /роботи	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	*2*	*3*	*4*	*5*
Лекція 1	Тема 1. **Предмет, мета, завдання дисципліни**	2		*щотижня*
Практичне заняття 1	Тема. **Предмет, мета, завдання дисципліни** Питання: 1.Зміст курсу «Вступ до слов'янського мовознавства» в системі філологічних наук. 2.Слов'янська філологія як галузь філологічних знань і компонент славістики. 3.Актуальні проблеми слов'янського мовознавства..	2		*1 раз на два тижні*
Самостійна робота	Тема. **Предмет, мета, завдання дисципліни** Підготувати повідомлення на тему: Зв'язки слов'янської філології з іншими науками	10		
Лекція 2	Тема 2. **Історія слов'янської філології**.	2		*щотижня*
Практичне заняття 2	Тема 2. **Історія слов'янської філології**. Питання: 1. Передумови зародження слов'янознавства. 2.Перші славісти: Й. Бодянський (1808–1877), П. Прейс (1810– 1846), І. Срезневський (1812–1880), В. Григорович (1815–1876). 3.Славістика у західних і південних слов'ян. Видатні філологи-славісти XIX ст. – поч. XX ст. 4. Становлення східнослов'янської, західнослов'янської та південнослов'янської філології. 5. Розвиток славістики в Україні та її головні центри у XIX ст.	2		*1 раз на два тижні*
Самостійна робота	Тема. **Історія слов'янської філології.** Наукова діяльність видатних славістів	10		
Лекція 3-4	Тема 3. **Слов'янські народи, мікроетноси та їхні мови в сучасному світі**	4		*щотижня*
Практичне заняття 3-4	Тема. **Слов'янські народи, мікроетноси та їхні мови в сучасному світі** Питання: 1. Слов'янські народи та мови. 2.Чисельність і географічне розташування	4		*1 раз на два тижні*

	слов'ян. 3.Релігія у слов'ян (християнство, територіальні та етнічні сфери православ'я, католицизм і протестантство; іслам у південних слов'ян). 4. Слов'янські держави у XXI ст. 5. Слов'янські мови, їхня генетична спорідненість.			
Самостійна робота	Тема. **Слов'янські народи, мікроетноси та їхні мови в сучасному світі** Класифікація слов'янських мов, поширених у Центральній і Східній Європі (поділ на дві та три групи).	10		
Лекція 5-6	Тема 4**. Виникнення писемності та книгодрукування у слов'ян.**	4		*щотижня*
Практичне заняття 5	Тема. **Виникнення писемності та книгодрукування у слов'ян.** Питання: 1.Передумови виникнення писемності. Питання про існування письма у слов'ян до прийняття християнства. 2. Роль християнізації слов'ян у виникненні старослов'янської писемності. 3. Дві слов'янські абетки – глаголиця та кирилиця. 4. Пам'ятки слов'янської писемності. 4.1.Кириличні першодруки та їх значення для зміцнення міжслов'янських літературних зв'язків. 4.2.Перші слов'янські глаголичні друки. Інкунабули та палеотипи у слов'ян. Історія українського алфавіту.	2		*1 раз на два тижні*
Самостійна робота	Тема. **Виникнення писемності та книгодрукування у слов'ян.** Діяльність братів Костянтина Філософа (Кирила) і Мефодія та їх учнів у Моравії, Паннонії, Болгарії.	10		
Лекція 7	Тема. 5. **Теорії прабатьківщини слов'ян**	2		*щотижня*
Практичне заняття 6	Тема. **Теорії прабатьківщини слов'ян** Питання: 1. Значення історичних, археологічних і лінгвістичних даних в обґрунтуванні теорії слов'янської прабатьківщини. 2.Археологічні свідчення про слов'ян. 3. Писемні згадки давніх істориків про слов'ян у античних і східних авторів. Слов'яни у I тисячолітті н. е. 4. Міграційна, автохтонна та синтетична теорії слов'янської прабатьківщини.	2		*1 раз на два тижні*
Самостійна робота	Тема. **Теорії прабатьківщини слов'ян** «Повість врем'яних літ» про прабатьківщину слов'ян.	10		

Лекція 8	Тема. 6**. Мовні контакти слов'ян з іншими народами**.	2		*щотижня*
Практичне заняття 7	Тема. **Мовні контакти слов'ян з іншими народами**. Питання: 1.Зв'язки давніх слов'ян із сусідніми народами та їх відображення в мовному фонді слов'янських мов (свідчення ономастики, етимології, лексичні запозичення). 2.Слов'яно-балтійські, слов'яно-іранські, слов'яно-кельтські, слов'яно-германські контакти. 3.Зв'язки слов'ян із греками, романомовним світом, слов'яни і тюрки, слов'яни та угорці.	2		*1 раз на два тижні*
Самостійна робота	Тема. **Мовні контакти слов'ян з іншими народами**. Мовні запозичення в ономастиці. Пантеон богів давніх слов'ян	10		

5. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття/ роботи	**Вид контрольного заходу**	**Зміст контрольного заходу***	**Критерії оцінювання та термін виконання***	**Усього балів**
1	*2*	*3*	*4*	*5*
Поточний контроль				
Практичне заняття №1	Усне опитування. Групова робота на практичному	Перевірка теоретичного матеріалу. Виконання практичного завдання	5 балів – знання теоретичного матеріалу обґрунтовані, логічні та структуровані; практичні завдання виконанні на високому рівні: тести пройдені 4 бали – знання теоретичного матеріалу формальне без аналітичного заглиблення; практичні завдання – виконані, але оформлення потребують структурного доопрацювання; 3 бали – низький рівень знання теоретичного матеріалу;	**5** **5**

			практичні завдання виконанні з помилками, неструктуровані, неінформативні. 2 бали – не володіння теоретичними знаннями, відсутність практичних навичок у виконані завдань. 1 бал – незадовільний рівень: завдання виконано частково; відсутній цілісний підхід. 0 балів – завдання не виконано; відсутні основні складові; подано текст, неоформлений належним чином для оцінювання	
Практичне заняття №2	Усне опитування. Групова робота на практичному тест	Перевірка теоретичного матеріалу. Виконання практичних завдань	5 балів – знання теоретичного матеріалу обґрунтовані, логічні та структуровані; практичні завдання виконанні на високому рівні: тести пройдені 4 бали – знання теоретичного матеріалу формальне без аналітичного заглиблення; практичні завдання – виконані, але оформлення потребують структурного доопрацювання; 3 бали – низький рівень знання теоретичного матеріалу; практичні завдання виконанні з помилками, неструктуровані, неінформативні.	**5** **5**

			2 бали – не володіння теоретичними знаннями, відсутність практичних навичок у виконані завдань. 1 бал – незадовільний рівень: завдання виконано частково; відсутній цілісний підхід. 0 балів – завдання не виконано; відсутні основні складові; подано текст, неоформлений належним чином для оцінювання	
Практичне заняття № 3-4	Усне опитування. Групова робота на практичному тест	Перевірка теоретичного матеріалу. Виконання практичних завдань	5 балів – знання теоретичного матеріалу обґрунтовані, логічні та структуровані; практичні завдання виконанні на високому рівні: тести пройдені 4 бали – знання теоретичного матеріалу формальне без аналітичного заглиблення; практичні завдання – виконані, але оформлення потребують структурного доопрацювання; 3 бали – низький рівень знання теоретичного матеріалу; практичні завдання виконанні з помилками, неструктуровані, неінформативні. 2 бали – не володіння теоретичними знаннями, відсутність практичних	**5** **5**

			навичок у виконані завдань. 1 бал – незадовільний рівень: завдання виконано частково; відсутній цілісний підхід. 0 балів – завдання не виконано; відсутні основні складові; подано текст, неоформлений належним чином для оцінювання	
Практичне заняття № 5	Усне опитування. Групова робота на практичному тест	Перевірка теоретичного матеріалу. Виконання практичних завдань	5 балів – знання теоретичного матеріалу обґрунтовані, логічні та структуровані; практичні завдання виконанні на високому рівні: тести пройдені 4 бали – знання теоретичного матеріалу формальне без аналітичного заглиблення; практичні завдання – виконані, але оформлення потребують структурного доопрацювання; 3 бали – низький рівень знання теоретичного матеріалу; практичні завдання виконанні з помилками, неструктуровані, неінформативні. 2 бали – не володіння теоретичними знаннями, відсутність практичних навичок у виконані завдань. 1 бал – незадовільний рівень: завдання виконано	**5** **5**

			частково; відсутній цілісний підхід. 0 балів – завдання не виконано; відсутні основні складові; подано текст, неоформлений належним чином для оцінювання	
Практичне заняття № 6	Усне опитування. Групова робота на практичному тест	Перевірка теоретичного матеріалу. Виконання тестових завдань	5 балів – знання теоретичного матеріалу обґрунтовані, логічні та структуровані; практичні завдання виконанні на високому рівні: тести пройдені 4 бали – знання теоретичного матеріалу формальне без аналітичного заглиблення; практичні завдання – виконані, але оформлення потребують структурного доопрацювання; 3 бали – низький рівень знання теоретичного матеріалу; практичні завдання виконанні з помилками, неструктуровані, неінформативні. 2 бали – не володіння теоретичними знаннями, відсутність практичних навичок у виконані завдань. 1 бал – незадовільний рівень: завдання виконано частково; відсутній цілісний підхід. 0 балів – завдання не виконано; відсутні основні	**5** **5**

			складові; подано текст, неоформлений належним чином для оцінювання	
Практичне заняття № 7	Усне опитування. Групова робота на практичному тест	Перевірка теоретичного матеріалу. Виконання практичних завдань	5 балів – знання теоретичного матеріалу обґрунтовані, логічні та структуровані; практичні завдання виконанні на високому рівні: тести пройдені 4 бали – знання теоретичного матеріалу формальне без аналітичного заглиблення; практичні завдання – виконані, але оформлення потребують структурного доопрацювання; 3 бали – низький рівень знання теоретичного матеріалу; практичні завдання виконанні з помилками, неструктуровані, неінформативні. 2 бали – не володіння теоретичними знаннями, відсутність практичних навичок у виконані завдань. 1 бал – незадовільний рівень: завдання виконано частково; відсутній цілісний підхід. 0 балів – завдання не виконано; відсутні основні складові; подано текст, неоформлений належним чином для оцінювання	**5** **5**
Усього за	**4**			**60**

поточний контроль				
Підсумковий контроль				
екзамен **/Екзамен**	Теоретичне завдання	1.Слов‘янська філологія, її компоненти. 2.Слов'янські народи і мови (загальна характеристика). 3. Етнонім "слов’яни". 4. Етнічна близькість слов’янських народів. 5.Слов’янські літературні мови, їх типологічна характеристика. 6. Особливості алфавітів слов’янських народів. 7. Виникнення слов‘янської філології. 8. Періодизація історії слов’янської філології. 9. Основні культурні та наукові центри слов’ян. 10.Дослідження в галузі слов‘янської філології (Й.Добровський, В.Копітар, І.Шафарик). 11.Наукова діяльність І.Срезневського, О.Потебні, Ф.Буслаєва та ін. 12.Внесок Ф.Міклошича, Г.Ягича у вивчення слов’янських мов. 13.Слов’янська філологія у другій половині XIX ст. 14.Дослідження українських науковців у галузі слов’янської філології. 15.Слов’янська філологія у XX столітті. 16.Організація слов’янознавчих кафедр в університетах. 17.Славістика у неслов’янських країнах. 18.Актуальні завдання славістики XXI ст. 19.Етнічна та генетична близькість слов’янстких народів. 20.Класифікація слов’янських мов. 21.Слов’янські мови серед інших індоєвропейських мов. 22.Етнонім "слов’яни", пошуки прабатьківщини слов’ян. 23.Спільноіндоєвропейська мова – спільна мова всіх	1.В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання. 2. Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань. 3. В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань. 4. Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві	**20** **15-20** **15** **10-15**

		індоєвропейських народів. 24. Територія розселення слов'ян. Дунайсько-Карпатська теорія. 25.Вісло-Дніпровська теорія розселення слов'ян. 26.Вісло-Одерська теорія розселення слов'ян. 27.Розширення території праслов'янської мови на початку нашої ери. 28.Відомості про слов'ян у візантійських авторів. 29.Відомості про слов'ян у східних авторів. 30.Мовні зв'язки слов'ян з іншими народами. 31.Слов'яно-готські мовні відносини. 32.Запозичення з грецької та латинської мов. 33.Слов'яно-фінські мовні відносини. 34.Слов'яно-тюркські мовні відносини. 35.Праслов'янська мова як спільна прамова всіх слов'ян. 36.Періодизація історії праслов'янської мови.	неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань. 5. Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання 6. Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.	**5-10** **0-5**
	Практичне завдання	підсумкове завдання підсумковий тест	Правильно виконане завдання Пройдено тест	**10** **10**
Усього за підсумковий контроль				**40**

Критерії оцінювання усної відповіді на практичному занятті:

5 балів – студент ґрунтовно і повно викладає матеріал; виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, застосовує знання на практиці, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені; викладає матеріал послідовно й правильно з точки зору норм сучасної літературної мови; відповідь відзначається багатством словникового запасу, точністю використання морфологічних категорій і синтаксичних конструкцій; досягнута стильова єдність і виразність тексту завдання.

4 бали – студент ґрунтовно і повно викладає матеріал; виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, застосовує знання на практиці, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені; викладає матеріал послідовно й правильно з точки зору норм сучасної літературної мови; відповідь відзначається багатством словникового запасу, точністю використання морфологічних категорій і синтаксичних конструкцій; досягнута стильова єдність і виразність тексту завдання. При цьому студент припускається однієї помилки у змісті, одного чи двох мовленнєвих недоліків.

3 бали– студент, висвітлюючи питання, дає відповідь, що задовольняє ті ж попередні вимоги, але допускає деякі помилки, які сам виправляє, та поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і мовленнєвому оформленні, а саме: зміст викладеного матеріалу в основному достовірний, але є деякі фактичні неточності; є незначні порушення у послідовності викладу думок; лексична і граматична будова мовлення загалом досить різноманітна; стиль відповіді відзначається достатньою виразністю. У цілому допускається не більше двох недоліків у змісті і не більше трьох мовленнєвих недоліків; не більше двох граматичних помилок;

2 бали – студент виявляє знання і розуміння основних положень теми, але викладає матеріал не досить повно і допускає фактичні неточності і помилки у формуванні відповіді; не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки і відчуває труднощі під час добору прикладів; має незначний словниковий запас, використовує одноманітні синтаксичні конструкції; викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовленнєвому оформленні. Загалом допускається: не більше чотирьох недоліків у змісті та п’яти мовленнєвих недоліків; не більше чотирьох граматичних помилок;

1 бал – студент не знає більшої частини вивченого матеріалу; допускає у формулюванні речень помилки, що спотворюють зміст відповіді; допускає багато фактичних неточностей; порушує послідовність викладу думок; має обмежений словниковий запас; часто трапляються випадки неправильного слововживання; не розуміє суті поставлених додаткових запитань.

0 балів – студент не відповідає на питання.

Критерії оцінювання тестів:

За кожне правильно виконане тестове завдання здобувач освіти отримує 1 бал.

Критерії оцінювання підсумкового завдання:

5 балів – студент виконав завдання згідно з рекомендаціями, повністю, не припустившись помилок, коментує виконане завдання, відповідає на додаткові запитання.

4 бали – студент самостійно, у повному обсязі виконав завдання, але не зміг оперувати отриманими знаннями в навчальній дискусії.

3 бали – студент виконав завдання частково, не запам’ятовуючи деталей теми, з помилками.

2 бали – студент виконав завдання частково, з помилками.

1 бал – незадовільний рівень виконання завдання, відсутній цілісний підхід, допущені грубі помилки.

0 балів – студент не виконав завдання. У такому випадку надається можливість повторного виконання завдання, але не пізніше наступного заняття.

Критерії оцінювання відповіді на екзамені:

10 балів отримує здобувач освіти, який повністю розкрив питання, відповів на додаткові запитання викладача, осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

9 балів отримує здобувач освіти, який повністю розкрив питання, але відповів на всі додаткові питання викладача, осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

8 балів отримує здобувач освіти, який повністю розкрив питання, але не відповів на додаткові питання викладача, осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

7 балів отримує здобувач освіти, який повністю розкрив питання, але не відповів на додаткові питання викладача, лише частково усвідомлює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

6 балів отримує студент, який повністю розкрив питання, але не відповів на додаткові питання викладача, лише в загальних рисах осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

5 балів отримує здобувач освіти, який не повно розкрив питання, не відповів на додаткові питання викладача, майже не осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

4 бали отримує здобувач освіти, який не повно розкрив питання, не відповів на додаткові питання викладача, не осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

3 бали отримує здобувач освіти, який частково розкрив питання, частково відповів на додаткові питання викладача, не осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

2 бали отримує здобувач освіти, який частково і неповно розкрив питання, не відповів на більшість додаткових питань викладача, не осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

1 бал отримує студент, який кількома реченнями розкрив питання, зміг частково відповісти на додаткові питання викладача.

0 балів отримує студент, який не відповів на питання.

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

Основна

1. Ажнюк Б. М. Мовна політика: Україна і світ. К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2021. 420 с.
2. Приймачок О. І. Вступ до загального і слов'янського мовознавства : навчальний посібник для практичних занять. Луцьк: ФОП Іванюк В. П., 2021. 60 с.
3. Філак І.Я. Вступ до слов'янської філології. Ужгород : ВІК-У, 2023. 56 с.

Додаткова

1. Войцева О. А., Тожиєва В. В. Вторинна номінація як спосіб творення польської лінгвістичної термінології. Мова. Науково-теоретичний часопис з мовознавства, 2021. № 36. С. 11–17. 2.Войцева О. А. Традиційні та інноваційні технології навчання у викладанні курсу «Вступ до слов'янської філології». Одеська лінгвістична школа: траєкторії досліджень.

Одеса : ПолиПринт, 2021. С. 9–16.
3. Даниленко Л. І. Культурна пам’ять слова. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 224 с.
4. Жайворонок В. В. Антологія знаків української етнокультури: Словник-довідник. Київ : Наук. думка, 2018. 760 с.
5.Ільченко І. Старослов’янська мова : методичні рекомендації до практичних занять. Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 47 с.
6. Ільченко І. Відапелятивні топоніми тюркського походження Запорізької області. *Актуальні питання гуманітарних наук:* міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2023. Т. 1. № 62. С. 191-199.
7.Леута О.І. Гаврилюк О. Р. Старослов ’янська мова : навчально-методичний комплекс. Київ : НПУ імені М.П.Драгоманова, 2018. 300 с.
8. Лукінова Т. Б. Нариси з історії славістики в Україні. К.: Наук. думка, 2018. 760 с.
9. Півторак Г. П. Українці: звідки ми і наша мова. Дослідження, факти, документи. К.: Віпол, 2014. 280 с.
10. Скляренко В. Г. Дослідження з етимології та історичної лексикології української мови. К. : Наук. думка, 2017. 660 с

Інформаційні ресурси

1. ЕНЦИКЛОПЕДІЇ «УКРАЇНСЬКА МОВА» URL: http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm
2. Палеографія URL: Opera - [Палеографія. Українська мова. Енциклопедія.]

Регуляції і політики курсу

Відвідування лекційних та практичних занять є обов’язковим. Студентам, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, необхідно узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять.

Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття або письмово.

Політика академічної доброчесності Усі письмові роботи (доповіді, повідомлення), що виконуються студентами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення. Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; компіляція власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел. Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело. Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел.

Рекомендована база даних для пошуку джерел: електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: http://www.nbuv.gov.ua

Використання комп’ютерів/телефонів на занятті. Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виняткова з навчальною метою (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо).

Результати навчання за курсом, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються за умови їх відповідності освітньому компоненту, передбаченим освітньою програмою результатам навчання та підтверджені відповідним документом (диплом, сертифікат, свідоцтво тощо).

Комунікація Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є електронна система Moodle ЗНУ. Важливі повідомлення загального характеру регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних

повідомлень. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle ЗНУ, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle ЗНУ, є актуальною. Якщо за технічних причин доступ до Moodle ЗНУ є неможливим або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу irynailchenko2017@gmail.com

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА 2026-2027 н.р. доступний за адресою: https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/1635.ukr.html.

НАВЧАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: https://lnk.ua/gk4x2wkVy .

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (у тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Процедура повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: https://lnk.ua/9MVwgEpVz .

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: https://lnk.ua/EYNg6GpVZ .
Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Порядку призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ (нова редакція): https://lnk.ua/cPZvhrnpC; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: https://lnk.ua/3R4avGqeJ.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: **Соник Вікторія Василівна**
Електронна адреса: v.sonik@znu.edu.ua
Гаряча лінія: тел. +380661848930.

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Спеціалізована допомога: (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: https://lnk.ua/5pVJr17VP.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: https://library.znu.edu.ua/. Графік роботи абонементів:

понеділок-п`ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.
СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (СЕЗН ЗНУ): https://moodle.znu.edu.ua/.
Покликання для відновлення паролю: https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015.
ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: https://sites.znu.edu.ua/child-advance/.